

ÖRGÜTLÜYSEK HER ŞEYİZ, ÖRGÜTSÜZSEK HİÇBİR ŞEY

Asistan hekim olmak

Merve Yıldırım*

“

İyi hekimlik değerleri ile hekimlik yapabileceğimiz, nitelikli eğitim alabileceğimiz, kendi eğitim ve çalışma hayatımız için söz söyleyebileceğimiz günleri birlikte yaratacağız. Asistan hekimler olarak şuna inanmalıyız; Örgütlüysek her şeyiz, örgütsüzsek hiçbir şey!

”

Hekimler; yoğun emek, zihinsel uğraş ve maddi harcama sonrası kazanılan ancak ölçme değeri tartışılır Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) kazanıldıktan sonra 3-5 yıl gibi uzun süren bir uzmanlık eğitimine başlamaktadırlar. Herkesin asistan hekimler olarak hitap ettiği genç hekimler, yeterli eğitimin çok uzağında bir eğitim süreci geçirmektedirler. Sayıları her gün giderek artan 174 bin hekimin 35 bine yakın kısmını uzmanlık öğrencileri oluşturmaktadır.

Genç hekimler olarak, sağlıkta dönüşüm programıyla uygulanan neoliberal sağlık politikalarının olumsuz sonuçlarını uzun yıllardır deneyimliyoruz. Zorlu çalışma şartları ve niteliksiz eğitime karşı Türk Tabipleri Birliği (TTB) Asistan ve Genç Uzman Hekimler Kolu altında çalışma yürütmek bizim için kaçınılmaz olmuştur. Uzun yıllardır faaliyet yürüten kol olarak, pandemi şartları nedeniyle derinleşen ve daha görünür olan asistan hekim sorunlarını tartışmak için bir dizi toplantılar yaptık. Bizim için bir diğer zorunluluk da pandemi öncesinde yapılması planlanan ancak gerçekleştirilemeyen çalıştay fikrini, artan hak ihlalleri, eğitimin tamamen durması, yıldırma ve intihar vakalarının artması nedeniyle pandemi döneminde çevrimiçi de olsa hayata geçirmekti. 10-11 Nisan 2021 olarak belirlenen çalıştay tarihinin ardından il komisyonları arasında görev dağılımı yapıldı. Çalıştayın ismi “Asistan Hekim Olmak” ola-

rak kararlaştırıldı, uzmanlık dernekleri ve tabip odalarına çağrıda bulunuldu.

Açılış konuşmasında TTB Asistan ve Genç Uzman Hekimler Kol Yürütmesi adına Dr. Muharrem Delikkaya: “Salgının yönetilememesinin faturasının asistanlara kesildiği bir dönemde, giderek artan hak kayıpları yaşadık. Bu nedenle çalıştayda ortaya konacak yol haritası ve birliktelik ilerleyen dönemde karşılaştığımız zorlukları göğüslememizi sağlayacaktır. Sağlık sistemimiz içerisinde 30 bine yakın uzmanlık öğrencisi olduğu bilgisinden hareketle el ele vererek yapamayacağımız iş, elde edemeyeceğimiz hak yoktur” diyerek çalıştayın amacını ve yol haritasını özetledi. Çalıştayda; tıpta uzmanlık eğitimi, dezavantajlı asistan hekimler, çalışma hayatı ve haklar, çarpık kıdem ilişkisi ve “mobbing” gibi çeşitli çalışma grupları üzerinden sunumlar yapıldı. Konular üzerine sorunlar ortaya kondu ve çözüm önerileri tartışıldı.

Tıpta uzmanlık çalışma grubunda tartışılan ana konular; akademi ve akademik çalışma, eğitim hakkı ve sözleşmeler, Kanun Hükmünde Kararname (KHK), güvenlik soruşturmaları, tıpta uzmanlık eğitimi, tıp hizmet sözleşmesi, Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) ve yapısı, rotasyon başlıklarıydı. Uzmanlık eğitiminin sağlayıcısı durumunda bulunan kurum ve kuruluşların denetimlerinde ciddi eksiklikler olduğu, denetimlerin çoğunlukla asistan hekimin ödev ve sorumluluklarında gerçekleştiği; ancak asistan hekimlerin

hak ve talepleri hususunda yeterli ve geçerli bir denetim mekanizmasının bulunmadığı vurgulandı. Asistanların günlük çalışma hayatında en can alıcı sorununun eğitimcilerden öğreneme, eğitim saatlerinin yapılmaması, eğiticinin aktif hasta yönetimine eşlik etmemesi; kısacası sağlık sisteminin yükünü kaldıran ana kaldıraç noktasının asistan hekimler olduğu bir kez daha ortaya kondu.

Bu sorunlar ışığında, asistan hekime karşı sorumlulukları olan kurum ve kuruluşların bu sorumlulukları yerine getirip getirmediğinin gözlenmesi için asistan hekim temsiliyeti yüksek olan, dinamik, işlevsel bir denetim mekanizmasının yaratılması için adımlar atılmalıdır. Asistanlar arasında örgütlülük sağlanmalı, sorunlara bireysel değil, klinik olarak itirazlar getirilmeye çalışılmalıdır. Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi (TUKMOS) ve uzmanlık dernekleri yönetimlerinde asistan hekimler daha fazla görev almalı, görev alma önündeki resmi engeller kaldırılmalıdır. Uzmanlık eğitimi boyunca eşit sayıda nöbet tutulması çağrısını büyütmeli, öğretim görevlilerinin uzmanlık öğrencileriyle aralarındaki ilişkiyi düzenleyecek ve uzmanlık eğitimi daha nitelikli hale getirecek maddeler bütünü oluşturulmalıdır.

Dezavantajlı Asistan Hekimler Çalışma Grubunda kadın asistan hekimler, LGBTİQ+ asistan hekimler, vegan/vejetaryen asistan hekimler, yabancı uyruklu asistan hekimler ve fiziksel

* Dr., Asistan ve Genç Hekim Komisyonu üyesi

engelli asistan hekimler beş başlık altında ele alındı. Bu çalışma grubunda arkadaşlarımız günlük yaşantılarından örneklerle yaşadıkları sorunları aktardılar ve günlük hayat içinde göz ardı edilen konular hakkında farkındalık yaratmaya çalıştılar. Arkadaşlarımız, genel katılımcı kitlesiyle beraber çözüm önerileri hakkında fikir paylaşımlarında bulundular. Kadın asistan hekim olmak konusu üzerinden yürütülen tartışmada aslında tüm toplumda var olan kadın sorununun hastane yaşamı içerisindeki karşılıkları çeşitli örneklerle dile getirildi.

Asistanların evlilik ve çocuk sahibi olmasının eğitimciler tarafından eğitimi ve iş hayatını kısıtlayan bir faktör olarak kabul ediliyor ve bu durum kadına yönelik "mobbing"e haklı gerekçe olarak gösteriliyor. Kadın asistan hekimlerin fizyolojik döngüleri içerisindeki menstrüasyon dönemlerinin kadın psikolojisi ve fiziksel olarak yarattığı sorunların göz ardı edilmesi, bu dönemlerde kadınlara yönelik hayatı kolaylaştırıcı ortamların yaratılmaması hatta 36 saatlik nöbetler içerisinde bu kişisel temizlik malzemelerine ulaşım imkânının olmayışıyla baş etmek zorunda kalınıyor. Asistanlık dönemlerinde uzun çalışma saatleri sonucu çok erken saatlerde mesaiye başlamak ya da çok geç saatlerde mesaiden ayrılmak zorunda olmak karşımıza bu sefer de ulaşım sorunu olarak çıkıyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve heteroseksist tutumların tıp eğitimi ve çalışma alanlarında hâkim olması ayrımcı, aşağılayıcı, homofobik dilin çalışma ortamlarında sıkça kullanılması, bunun normalleştirilerek sürdürülmesindeki ısrarcı tavır çalışma hayatımızda hep var. Bu tavır LGBTİQ+ bireylerin cinsel yönelimlerinin yok sayılması, üstleri tarafından dayatmalara varan öneri ve tavsiyelerin bezdirici bir hal alması şeklinde kendini gösteriyor. Uzun çalışma saatleri tüm asistan hekimlerce büyük bir sorunken, fiziksel engelli bireyler için meslek hayatından kopuş nedeni haline geliyor. Sağlık sektörünün yıpratıcılığı fiziksel engelli bireyler için ek sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına; bu da, mevcut sağlık hallerinin kötüleşmesine neden oluyor. En temel ihtiyaçlardan biri beslenme olduğu

halde asistan hekimler uzun çalışma saatleri, yoğun iş yükü altında kendi beslenme ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar. Tıpkı bizler gibi çalışan yabancı uyruklu asistan arkadaşlarımız ise bizim sahip olduğumuz haklara sahip değiller; hatta sosyal güvenceleri olmadan çalışıyorlar. Tüm bu sorunlara yasa ve yönetmeliklerce net ve açık bir şekilde düzenlemeler getirilmeli, şikâyet birimleri oluşturulmalı ve bu şikâyetler bağımsız kuruluşlarca veya meslek örgütlerince denetlenmelidir.

Çalışma hayatı ve haklarımız çalışma grubunun hazırladığı sunumlarda ise çalışma hayatına dair çeşitli yasalar Ankara Tabip Odası'ndan Avukat Ender Büyükçulha'nın katılımıyla tartışıldı. Nöbet tanımı, haftalık çalışma saati, nöbet ertesi izin, mesai dışı çalışma konuları üzerine günlük yaşantımızdan yola çıkarak tartışmalar yürütüldü. Türk Ceza Kanunu'na göre eğitim ve öğrenim hakkının engellenmesinin suçtur; asistan hekimlerin eğitim gördüğü gerçeğinin unutuluyor ve asistan hekime ucuz iş gücü olarak bakılıyor. Hukuken işletilebilecek çok sayıda mekanizma, yasa var; fakat asıl bu mekanizmaya (işlevsellik veya işlerlik) kazandıran asistanların örgütlü mücadelesi olacaktır. Ek mesai ücretleri maksimum 130 saate kadar ödenmektedir. Asistan hekimler 130 saati aşan ek mesai ücretlerini alamıyorlar. Çoğu birimde asistan hekimler nöbet ertesi mesailerine devam ediyor. Maksimum çalışma saati, ücret olarak karşılığı ödenen 130 saati geçmemelidir. Günüşarı nöbet yazılmamalıdır. Kamuoyu asistan hekimlerin çalışma şartları konusunda bilgilendirilmeli, bu çalışma şeklinin yaratacağı sorunlar dile getirilmeli ve konunun asıl

muhatapı olan hastalara ulaşılmalıdır. 130 saat çalışmanın üst sınır olduğunu görünür kılmalıyız.

Çeşitli sorunlarımızı dile getirdiğimiz çalıştayda, arkadaşlarımızın hazırladığı sunumlar bu sorunların çözümü ve görünür hale getirilmesinde oldukça etkili oldu. Pandemiyle beraber çoğu zaman birbirimizden uzak kaldığımız bu dönem, yan yana gelmenin zorunluluğunu bir kez daha anlamamızı sağladı. Yapılan tartışmalar eşliğinde bazı çözüm önerileri konusunda ortak fikre varıldı.

Eğitim sorunlarımıza karşı TUK-MOS'larda ve uzmanlık derneklerinde asistan arkadaşların daha çok görev almalarını sağlamalıyız. Asistan hekim arkadaşlarımızdan çekirdek eğitim müfredatına yönelik dönüşler almalıyız. Asistan Hekim Kolu'nun yaptıklarını görünür kılmalı, yeni başlayan da dahil bütün asistan arkadaşlarımıza ulaşmayı sağlamalıyız. Dayanışma, hekimliğin her anı için çözüm üretiyor. Her ne kadar günlük hayatta tek başımıza poliklinikte hasta bakıyor, tek başımıza nöbet tutuyor, tek başımıza tezle boğuşuyor gibi hissetsek de aslında benzer durumları yaşayan çok kişiye. Birliktelik umudu yaşıyor, çözüm üretiyor. İyi hekimlik değerleri ile hekimlik yapabileceğimiz, nitelikli eğitim alabileceğimiz, kendi eğitim ve çalışma hayatımız için söz söyleyebileceğimiz günleri birlikte yaratacağız. Asistan hekimler olarak şuna inanmalıyız; Örgütlüysek her şeyiz, örgütsüzsek hiçbir şey!

Asistan hekim olmak çalıştay rapo-
runun tamamına ulaşmak için QR
Kodu telefonunuza okutunuz

